

תנ"ך

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(16x3)	—	48	נקודות
פרק שני	—	(16x2)	—	32	נקודות
פרק שלישי (חובה)	—	(20x1)	—	20	נקודות
סך הכול	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — שייכות וזרות (48 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 16 נקודות).

1. קרא יהושע, פרק ט', פסוקים ג'-כ"ז.

א. קרא את דברי ר' קדוש שלפניך.

"סיסמתם [של הגבעונים] אינה 'חירות או מוות' אלא 'חיים בכל מחיר' [...] אם נלמד את הסיפור לילדינו מנקודת המבט של הגבעונים, ולא זו של האל ויהושע, נוכל, אולי, להעמיד דור המקדש את ערך החיים כערך עליון".

(מעובד על פי ר' קדוש, מתוך אתר 929, ספטמבר 2019)

(1) קרא פסוקים ג'-ט'.

הסבר שתי תחבולות שנקטו הגבעונים, המעידות על רצונם ב"חיים בכל מחיר".

בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קרא גם פסוקים כ"ד-כ"ו.

בסיפור זה נראה שלדעת הגבעונים המטרה מקדשת את האמצעים. האם לדעתך ראוי לנהוג כך?

נמק את דבריך. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים י"א-כ"ז.

(1) הסבר את הדילמה של יהושע והנשיאים בנוגע לברית שנכרתה עם הגבעונים. (2 נקודות)

(2) קרא פסוק י"א ואת דברי מלבי"ם על פסוק זה.

"עבדיכם אנחנו'. על ידי שתקבלונו בדת אמונתכם ותורתכם, ובזה פָּתו לנו ברית".

על פי מלבי"ם, הסבר כיצד רצו הגבעונים להשתלב בעם ישראל.

על פי פסוק כ"ז, הסבר כיצד השתלבו בסופו של דבר הגבעונים בעם ישראל.

היעזר במלכים א, פרק ג', פסוק ד'. (6 נקודות)

2. קרא שופטים, פרק י"ד, פסוקים א'-ד', י'-כ'.

א. קרא פסוקים א'-ד' וגם שופטים, פרק י"ג, פסוק ה' ופרק ט"ז, פסוק א' ופסוק ד'.

(1) הסבר את המורכבות בדמות של שמשון, הבאה לידי ביטוי בקשר האישי שלו לפלשתים לעומת הייעוד הלאומי שלו. (4 נקודות)

(2) הכתוב מגנה את ההתנהגות של שמשון, אבל גם מצדיק אותה.

על פי פסוקים א'-ד', ציין והסבר שתי דוגמאות לגינוי ההתנהגות של שמשון ודוגמה אחת להצדקת התנהגותו.

(4 נקודות)

ב. על פי פסוקים י'-כ', ציין והסבר שתי ראיות המוכיחות שמשון השתלב בחברה הזרה (הפלשתית)

ושתי ראיות המוכיחות שמשון לא השתלב בחברה זו. (8 נקודות)

3. קרא **מלכים ב**, פרק י"ז, פסוקים א'-ו' ופסוקים כ"ד-מ"א.

א. קרא **מלכים ב**, פרק י"ז, פסוקים כ"ד-ל"ד ופסוק מ"א.

(1) על פי פסוקים אלה, הסבר מהו מוצא השומרונים, ומהי אמונתם הדתית. (2 נקודות)

(2) יש הטוענים כי התיאור של מוצא השומרונים ואמונתם הדתית הוא מגמתי. הסבר מה עשויה להיות כוונת הכותב

בתיאור זה. (4 נקודות)

ב. קרא גם **עזרא**, פרק ד', פסוקים א'-ה'.

(1) על פי פסוקים אלה, הסבר כיצד באה לידי ביטוי בבקשת השומרונים מראשי האבות של "בני הגולה" הרגשת

השייכות שלהם לארץ ואמונתם באלוהי ישראל. נמק את דבריך. (4 נקודות)

(2) האם לדעתך צדקו ראשי האבות בתגובתם כלפי השומרונים? נמק את תשובתך ובסס אותה על הכתוב.

(6 נקודות)

4. קרא **דניאל**, פרק א', פסוקים ג'-י"ז.

על פי קטע זה, מלך בבל מצווה על רב סריסיו להביא לבבל ילדים מבני ישראל ומזרע המלוכה.

א. (1) ציין והסבר פעולה אחת של המלך שהייתה יכולה להועיל לילדים ופעולה אחת של המלך שהייתה עלולה

להזיק להם.

בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) מה הייתה המטרה של מלך בבל בפעולות אלה? (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים ו'-י"ז ואת הקטע שלפניך משיר מאת יהודה עמיחי הנפתח במילים "אָבִי הָיָה אֱלֹהִים".

[...]

אַחַר כֵּן הִפְנָה אֶת פְּנֵיו אֵלַי בְּפַעַם הָאַחְרוֹנָה,

כְּמוֹ בַיּוֹם שֶׁבּוּ מֵת בְּזִרְעוֹתַי וְאָמַר: אֲנִי רוֹצֵה לְהוֹסִיף

שָׁנִים לְעֵשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת:

הַדְּבַר הָאַחַד-עָשָׂר, 'לֹא תִשְׁתַּנֶּה',

וְהַדְּבַר הַשְּׁנַיִם-עָשָׂר, 'הִשְׁתַּנֶּה, תִּשְׁתַּנֶּה'

כֵּן אָמַר אָבִי וּפְנָה מִמְּנִי וְהִלֵּךְ

וְנָעַלְמִים בְּמַרְחָקָיו הַמוֹזָרִים.

(י' עמיחי, גם האגרוף היה פעם יד פתוחה ואצבעות, שוקן, 2004, עמ' 198)

על פי פסוקים ו'-י"ז, שני הדיברות הנוספים המוזכרים בשיר מאת עמיחי באים לידי ביטוי במעשיו של דניאל.

בסס קביעה זו על הכתוב, והסבר את דבריך. (6 נקודות)

פרק שני — מנהיגות במבחן (32 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 5-7 (לכל שאלה — 16 נקודות).

5. קרא ישעיה, פרק י"א, פסוקים א'-י'.

א. קרא פסוקים ד'-ה'.

בפסוקים אלה הנביא ישעיהו מתאר את תכונותיו של המלך האידיאלי, המלך שישכין שלום עולמי. ציין שלוש תכונות של מלך זה, והסבר כיצד הן יכולות לתרום להשכנת שלום עולמי. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים ב'-ג' ופסוקים ו'-ט' וגם **בראשית**, פרק ג', פסוק כ"ב.

(1) בשני הכתובים האלה יש התייחסות אל הדעת, אך היחס בנוגע אליה שונה. הסבר את השוני. (3 נקודות)

(2) לדעתך, האם הדעת היא כוח משחית או כוח בונה ביד מנהיג? נמק את דבריך ובסס אותם על פסוקים ב'-ג' ופסוקים ו'-ט'. (7 נקודות)

6. קרא **שמואל ב**, פרק ה', פסוקים א'-י'.

א. **(1)** בדברי שבטי הצפון לדוד עולים שלושה נימוקים לבקשה להמליך אותו למלך.

הסבר את שלושת הנימוקים לבקשה להמליך את דוד. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) המילה "אתה" חוזרת שלוש פעמים בפסוק ב'.

הסבר מה שבטי הצפון מדגישים באמצעות החזרה על מילה זו בדבריהם. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים ז'-י'.

על פי פסוקים אלה, ציין והסבר שלושה גורמים שבאמצעותם דוד מבסס את שלטונו. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

7. קרא **מלכים א**, פרק י"א, פסוקים כ"ו-ל"ב.

א. על פי פסוקים כ"ו-כ"ח, ציין שלושה פרטים בתיאור של ירבעם שמעידים על התאמתו לעמוד בראש המרד נגד שלמה, והסבר את תרומתו של כל פרט. (9 נקודות)

ב. על פי פסוקים כ"ו-כ"ח, הסבר כיצד היחס של המלך שלמה אל השבטים בא לידי ביטוי בנבואה על פילוג הממלכה שבפסוקים ל'-ל"ב (היעזר ב**מלכים א**, פרק י"ב, פסוקים ג'-ד'). בסס את דבריך על הכתוב. (7 נקודות)

פרק שלישי — מנהיגות פוגשת זהות (20 נקודות)

ענה על שאלה 8 (חובה).

8. קרא **מלכים ב**, פרק כ"ד, פסוקים י"ח-כ' ו**יחזקאל**, פרק ל"ד, פסוקים א'-י'.

א. קרא **מלכים ב**, פרק כ"ד, פסוקים י"ח-כ'.

חורבן יהודה וגלות בבל נבעו מכישלון המנהיגות בשני תחומים. על פי הכתוב, ציין את שני התחומים, והסבר את הכישלון בכל אחד מהם. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

ב. קרא **יחזקאל**, פרק ל"ד, פסוקים א'-י'.

(1) על פי פסוקים אלה, הסבר והדגם שתי עוולות שהמנהיגים מעוללים לעם. בסס את דבריך על הכתוב. (7 נקודות)

(2) הנביא חושש כי כישלון המנהיגות יגרום לאיבוד הזהות היהודאית בגולה.

הסבר כיצד השימוש במילים מן השורש המנחה שבפסוקים ה'-ו' מסייע לנביא להביע חשש זה. (7 נקודות)

בהצלחה!